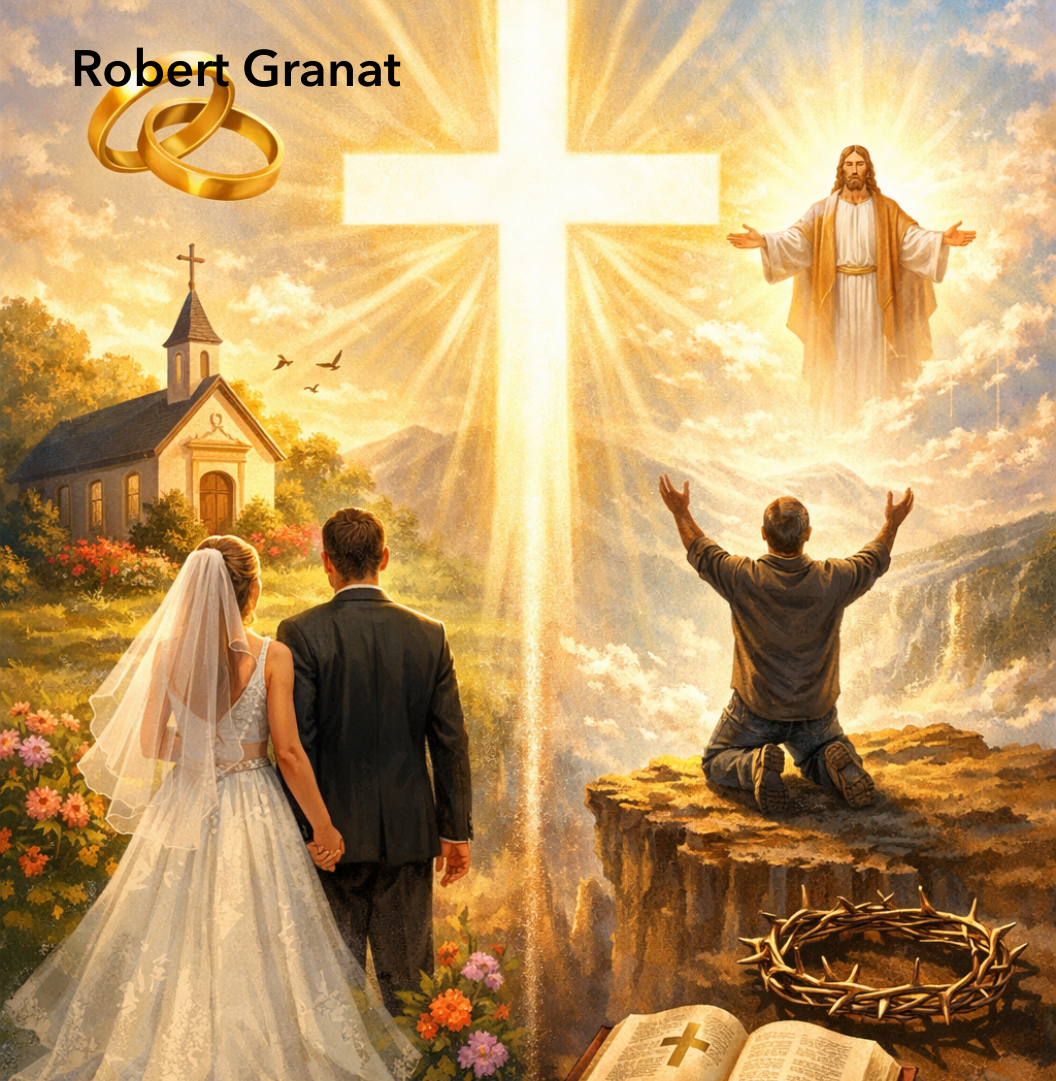

Robert Granat

DE TVÅ FÖRBUNDEN

Robert Granat

DE TVÅ FÖRBUNDEN

©2026 Robert Granat

Förslag: X

Omslagsbild: Genererad av DALL-E 2026-04-10

<http://www.nfpf.se>

**Tillägnas min morfar Sigvard Karlsson, vars
äktenskap med min hemgångna mormor
Margareta alltid varit en inspirationskälla för mig.**

INLEDNING

Vi var på väg hem från en kristen konferens i norra delen av landet när det plötsligt hände. Jag satt bakom ratten i vår gamla BMW och min hustru satt bredvid. I baksätet satt vår yngste son och fördjupade sig i något spel på mobilen.

Just när det hände var inte stämningen på topp. Vi hade haft en välsignad men krävande mötesserie. Gensvaret på vår sång och förkunnelse hade varit magert, och vi kände oss ganska modfällda. Det fanns också annat besvärligt som hängde i luften, men exakt vad det var har jag nu glömt bort. Men jag minns att även det bidrog till att göra oss nedstämda.

Men plötsligt fick jag till mig en helt ny tanke som jag aldrig tänkt förut.

Jag kom att tänka på beskrivningen av hur Gud inrättar äktenskapet i början av Bibeln, och hur aposteln Paulus mot slutet av Bibeln kopplar äktenskapet till Jesu kärlek till församlingen. Det var ingen ny tanke, för den har funnits i Skriften hela tiden, och jag har både predikat och skrivit om den tidigare. Men det nya för mig var att jag helt plötsligt tyckte mig se att ett liknande mönster finns även när det gäller människans personliga frälsning: vad som är ett bibliskt

äktenskap utgör även en biblisk parallell till den enskilda människans omvändelse och tro på Gud. Skillnader finns, men likheterna är fler än skillnaderna. Och kan vi se likheterna, kan vi lättare förstå både äktenskapet och frälsningen på ett mer bibliskt sätt!

Denna lilla och enkla tanke kom till mig i bilen i de norrländska skogarna, och när jag arbetade vidare med den landade jag i den lilla skrift som du håller i din hand. Det är min bön att den ska välsigna dig framför allt i din frälsning, men också i ditt äktenskap – om du nu är gift eller någon gång kommer att bli det!

Pröva allt och kom ihåg att bara behålla det som är gott!

Nyköping

Midsommarafton 2026

Författaren

KAPITEL 1

ÄKTENSKAPET

Bland det första som nämns i Bibeln är äktenskapet. När Gud skapade människorna, välsignade han dem och sade:

Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er. Råd över havets fiskar, himlens fåglar och alla djur som rör sig på jorden. (1 Mos 1:28)¹

Något längre fram får vi se historiens första brudöverlämning när HERREN Gud för den kvinna han skapat utav en del av mannen fram till honom och det första äktenskapet ingås. Och så kommer Bibelns första beskrivning av vad ett äktenskap är:

Därför ska en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de ska bli ett kött. (1 Mos 2:24)

Denna bibelvers citerar eller anspelar de bibliska författarna på ofta och betraktades av dem, Jesus Kristus själv och aposteln Paulus som själva definitionen och urtypen på vad

¹ Samtliga bibelcitater är från Svenska Folkbibeln 2015 om inget annat anges uttryckligen.

som utgör ett äktenskap². Det sker heller ingen utveckling eller förändring genom den bibliska historien när det gäller hur Gud ser eller människor ska se på äktenskapet, vilka det gäller, vad det innehåller, och vad det betyder.

Men definitionen var inte bara en definition för dess egen skull. Det var också receptet på hur Guds välsignelse som uttalats över människorna – att de skulle vara fruktsamma och föröka sig och uppfylla jorden – skulle uppfyllas. Välsignelsen skulle inte komma automatiskt och under vilka förutsättningar som helst, utan inom de ramar som det bibliska äktenskapet utgjorde. Så är det för övrigt med nästan alla välsignelser som Gud utlovat – de är villkorade, och välsignelsen kan bara ges när villkoren är uppfyllda.

Varför då? Jo, därför att Gud i sin allvishet och allmakt har inrättat saker och ting på ett visst sätt i enlighet med sin goda vilja. Det är därför som definitionen av äktenskapet börjar med ordet "därför", vilket pekar tillbaka på hela Guds skapelseverk i allmänhet (1 Mos 1:1-2:3) och skapandet av mannen och kvinnan i synnerhet (1 Mos 2:4-23). På grund av att Gud har designat människan till man och kvinna och inrättat äktenskapet på ett visst sätt – det sätt som Han själv ville – knyts också välsignelsen och fruktsamheten till detta förbund.

Tre ingredienser

Nu finns det tre saker som vi direkt kan identifiera som

² Se t.ex. Mal 2:15, Matt 19:5, Mark 10:7-8, 1 Kor 6:16, Ef 5:31.

absolut grundläggande när det gäller vad ett äktenskap är utifrån versen vi citerat ovan. Dessa är:

1. Mannen ska lämna sin far och sin mor
2. Mannen ska hålla sig till sin hustru
3. Mannen och hans hustru ska bli ett kött

Om vi tittar på dem i tur och ordning ser vi följande.

Mannen ska lämna sin far och sin mor

Äktenskapet innebär ett uppbrott från en situation och miljö och en förflyttning in i en ny situation och miljö. Här sägs att "mannen" ska lämna sin gamla familj i syfte att bilda en egen, och samma sak händer också underförstått för kvinnan, även om hon inte framstår som initiativtagaren³. Varken han eller hon är längre främst en del av de familjer de växte upp i utan kommer herefter att bli mer självständiga i förhållande till sina föräldrar än de varit tidigare. Det innebär dock inte att mannen eller kvinnan inte längre ska behandla sina föräldrar med respekt – längre fram säger Mose till Israel när han förmedlar de tio (bud)orden att:

³ I Bibeln tar aldrig kvinnan sällan initiativ till äktenskap, med moabitiskan Rut som ett tydligt undantag. Det normala var att de unga kvinnorna blev bortgifta av sina föräldrar, mer eller mindre frivilligt, och mot en brudgåva som fungerade som inkomstförsäkring ifall äktenskapet bröts. En kristen änka kunde dock enligt Paulus bestämma vem hon ville gifta om sig med.

Hedra din far och din mor, så att du får leva länge i det land som HERREN din Gud ger dig. (2 Mos 20:12)

Det är därför tydligt att denna del av äktenskapet inte uppfattades av Mose eller Israel som om ett negativt avståndstagande eller brist på respekt. Men "lämnandet" utgör ändå en markant skiljelinje, som innebär att beroendet, samhörigheten och lojaliteten – vad man är bunden vid – riktas om från den ursprungliga familjen till den egna maken eller maken. Grundtextens ord för "lämna" kan användas om hur man löser en ox eller åsna från repet djuret är bundet med, och detta innebär i fråga om äktenskapet att varken mannen eller kvinnan längre är bundna till sin ursprungliga familj på samma sätt som förut, och ska inte heller vara det. Båda två – och särskilt mannen – ska "lämna" sin far och sin mor. Utan detta "lämnande" är äktenskapet inte fullständigt.

Utan att låta raljant så är det ändå här som många relationsproblem börjar – med svärmor eller svärfar – just för att detta "lämnande" inte fullgjorts, därför att antingen mannen eller kvinnan inte har släppt eller tillåtits släppa taget om eller distansera sig på ett sunt sätt från sin ursprungliga familj. Återigen: att lämna sin far och mor i detta sammanhang är inte fråga om något respektlöst avståndstagande, men det är ändå absolut nödvändigt med en stor förändring. Sonen eller dottern är inte längre främst son eller dotter i sina respektive familjer utan man och hustru i en egen familj.

För att äktenskapet ska vara sunt, bibliskt och hållbart över tid behöver både mannen och kvinnan vara säkra på att varken

svärmor eller svärfar går före i lojalitetsordningen om konflikter eller problem skulle uppstå.

(Som en parentes kan också nämnas att detta med att "lämna" något bakom sig för att få del av Guds ledning och välsignelser är något som återkommer gång på gång i den bibliska historien, och paradexemplet är väl när Gud kallar Abraham att "gå ut ur"⁴ det kaldeiska Ur och gå till ett annat land där Guds ska välsigna honom och göra honom till ett stort folk.)

Mannen ska hålla sig till sin hustru

Äktenskapet bygger vidare på ett trohetsförbund, och utan att denna trohet finns i makarnas medvetanden (och helst också har uttalats offentligt, se nedan) har inget fullständigt äktenskap ingåtts. För även om det första äktenskapets ingicks utan någon särskild ceremoni i en kyrka – utan i en trädgård under mer informella former – så förstår vi av orden "hålla sig till" att ett förbund har ingåtts⁵. Denna tanke förstärks av att betydelsen av grundtextens ord kan förklaras som att fästa något på något annat med lim. Detta är också bakgrunden till att Bibeln sedan från pärm till pärm menar att äktenskapet är oupplösligt så länge båda makarna lever. Exempelvis säger Jesus själv att:

⁴ Se 1 Mos 12:1. Grundtextens ord för "gå ut" förekommer två ggr i grundtexten, vilket signalerar en stark betoning av uppmaningen.

⁵ Jfr Hes 16:8 där Gud själv använder äktenskapet och dess trohetslöften som en bild för sitt förbund med Israel.

Vad Gud har fogat samman får alltså människan inte skilja åt.
(Matt 19:6b⁶)

Det är uppenbart här att det är Gud själv som sammanfogar mannen och kvinnan i äktenskapet med oupplösliga band, och att försöka upplösa det innebär att man går emot något som Gud själv står bakom och har handlat i. Varje äktenskap är därför i den meningen ett Guds verk, även om ingen av makarna tror på Gud. Därför skriver även Paulus att:

En gift kvinna är genom lagen bunden vid sin man så länge han lever. Men om mannen dör, är hon fri från den lag som band henne vid mannen. (Rom 7:2⁷)

Äktenskapet är därför ett förbund som inte får upplösas under några som helst omständigheter, förutom vid några mycket särskilda undantagsfall⁸.

⁶ I evangelierna är det bara just Matteus som har med ett undantag då skilsmässa anses tillåtet, se nedan.

⁷ Jfr 1 Kor 7:39. Med lagen avses här Gamla testamentet i allmänhet, men kanske Moseböckerna i synnerhet.

⁸ Det är utanför denna skrifts ärende att gå igenom dessa undantagsfall, men ett exempel är ifall äktenskapet ingåtts på felaktig grund då den en parten redan haft sexuell samvaro med någon annan eller redan är gift. Ett annat exempel är när den maka som inte vill tro på Kristus väljer att lämna den maka som är troende, och då menade Paulus att den icke troende ska vara fri att gå. Om den troende har rätt att gifta om sig i en sådan situation är dock inte självklart.

Något annat som också är väsentligt är att kvinnan här får en annan benämning: "hustru". Därför står det inte att mannen ska hålla sig till "en kvinna" utan "till sin hustru"⁹. Längre fram i berättelsen benämns mannen i sin tur som "hennes man"¹⁰. Detta säger oss att förbundet mellan mannen och hans hustru är identitetsskapande i båda riktningarna eftersom båda blir "ägare" till den andre, vilket exempelvis får aposteln Paulus att skriva till församlingen i Korint att:

Hustrun bestämmer inte över sin kropp, det gör mannen. På samma sätt bestämmer inte mannen över sin kropp, det gör hustrun. Håll er inte ifrån varandra, utom möjligen för en tid med bådads samtycke för att kunna ägna er åt bönen. Kom sedan tillsammans igen så att Satan inte frestar er, eftersom ni inte kan leva avhållsamt. (1 Kor 7:4-5)

Detta ömsesidiga ägarskap är också anledningen till betoningen aposteln har på närhet och närvaro. Eftersom ett trohetsförbund har slutits mellan mannen och kvinnan får ingen annan person ta någon av makarnas plats i förbundet, och de ska därför inte heller ta några onödiga risker på detta område genom att hålla sig ifrån varandra för någon olämpligt lång tid eller umgås på ett olämpligt sätt med någon annan av det motsatta könet.

⁹ Hebreiskan har samma ord för "kvinna" och "hustru" men skillnaden när ordet ska översättas med "hustru" framgår av dels kontexten och dels av att hebreiskan innehåller ett pronomen som indikerar ägande.

¹⁰ 1 Mos 3:6: "sin man"

Med dessa observationer i ryggen är det inte svårt att konstatera att de huvudsakliga problemen med dagens s.k. sambo-förhållanden är just att trohetslöftena saknas och att förhållandet inte är identitetsskapande. Även om man kan mycket väl kan tänka sig att en man och en kvinna uttalar dessa löften enskilt till varandra och sedan betraktar sig som gifta¹¹, så är det inte så det brukar betraktas. Tvärtom ligger i själva "sambo"-begreppet inbyggt att man inte har avgett varandra några trohetslöften, utan bara bor ihop och kallar varandra för sambo och inte för man och hustru. Därför ser man sig generellt sett som mer fria att bryta upp om ifall problem skulle uppstå än om ett verkligt äktenskap hade ingåtts, och detta gäller även om det fötts barn inom relationen – man bor ju bara tillsammans och har inte ingått något förbund! Bibeln erkänner därför inte den typiska formen av samboförhållanden som en legitim samlevnadsform utan kallar den för sexuell omoral (en äldre benämning är otukt), just för att trohetsförbundet saknas och den sexuella samlevnaden – när man och hustru blir "ett kött", se nedan – är reserverad för den äktenskapliga bädden:

Äktenskapet ska hållas i ära hos alla och den äkta sängen [grek. koitē. Alt. övers.: *sammanboendet*] bevaras obefläckad, för Gud ska döma dem som är sexuellt omoraliska och äktenskapsbrytare. (Hebr 13:4¹²)

¹¹ Exempelvis på en öde ö.

¹² Sexuell omoral i det här sammanhanget kan förstås som sex *innan* ett ingånget äktenskapet, och äktenskapsbrott som sex *utanför* ett redan ingånget äktenskapet. Jfr Joh 4:18.

Den i de allra flesta kulturer existerande principiella ordningen med ett offentligt ingående av äktenskapet inklusive dess trohetslöften¹³ – ett slags eko från Edens lustgård när HERREN Gud förde fram kvinnan till mannen – går ut på att det ska göras inför andra¹⁴ så att mannens och kvinnans identifikation som varandra ägodelar också sätts i motsatsrelation till alla andra människor. Som en predikantkollega sa nyligen när han predikade och i förbifarten kom in på äktenskapet med sin fru:

När jag valde henne, valde jag också bort alla andra kvinnor.

Ingående av trohetsförbundet är därför normalt inte bara en angelägenhet för dem som ingår förbundet utan en som angår alla andra runt omkring. I och med att kvinnan och mannen har valt varandra, så har de också aktivt valt bort alla andra, och de trohetslöften de gett varandra har också den effekten att de lovat den övriga omgivningen att hålla sig borta från dem, och inte ens tänka på något sådant!¹⁵

¹³ Det finns undantagssituationer när äktenskap ingås i hemlighet, till exempel p g a motstånd från omgivningen eller religiös förföljelse. Det ligger dock utanför denna skrifs ramar att behandla dessa undantag.

¹⁴ Det finns anledning att tro att det fanns andra vittnen är bara HERREN Gud till Adams och Evas "offentliga" bröllop i form av änglar och andra andeväsen, då Bibeln ger fog för att Eden inte bara befolkades av människor (Hes 28:13). Som bekant dök en av dessa andra varelser upp i en orms gestalt en obestämd tid efter bröllopet och frestade Eva. Resten av historien är väl bekant.

¹⁵ Jfr Matt 5:28

(Med allt detta sagt så behöver det också påpekas att dagens kyrkliga ceremonier, hur härliga vi än tycker att de är, i mångt och mycket utgör kulturella påbyggnader av den bibliska kärnan till äktenskapet. Att gifta sig i kyrkan och sedan ha bröllopsfest har i många fall blivit så dyrt och omständigt att en del väljer att inte göra det förrän långt efter att de redan börjat leva sammanboende. Men så var aldrig tanken från Guds sida. I princip skulle det räcka med att ett offentliggörande av trohetslöftena. Kyrkliga ceremonier, bröllopskläder och blommor, ringar och präster¹⁶, och bröllopsfester är i princip sånt som vi människor har lagt till själva, och därigenom ibland rest onödiga hinder för människor att ingå äktenskap på ett bibliskt sätt.)

Det äktenskapliga trohetsförbundet kan sammanfattningsvis beskrivas som en unik trohet till den andre, en djup och ojämförlig samvaro, och ett identifierande som den andres ägodel som också innebär ett avstående från alla andra potentiella makar. Det är innebörden av det trohetsförbund som ingås i det bibliska äktenskapet.

Mannen och hans hustru ska bli ett kött

Här avses den fysiska förening som i allt väsentligt fullbordar äktenskapets ingående: "de ska bli ett kött." Adjektivet "ett" visar på en sammansmältning, en förening av två till ett. Och

¹⁶ En ganska provocerande tanke är att vi inte ser några spår i Bibeln på att prästerna hade någon som helst roll när ett äktenskap skulle ingås. Och varken Jesus, apostlarna eller Paulus vigde någon. Och inget av Nya testamentets brev ger något belägg för att bröllop tillhör den kristna församlingens verksamheter. Ändå lägger vi stor vikt vid kyrkliga bröllop i vår tradition. Är inte det märkligt?

”kött” syftar på på den fysiska kroppen, vilket ur ett judiskt perspektiv syftade på hela människan – det grekiska tänkande som var vanligt under den tid då Nya testamentet skrevs och sedan slagit igenom i hela västvärlden där man separerar människans olika delar passar inte in på denna beskrivning.

Det är också uppenbart från det föregående att denna fysiska sammansmältning bara kan ske ifall de föregående delarna – lämnandet och trohetsförbundet – finns på plats. Verbformerna i 1 Mos 2:24 visar nämligen också att mannens ”lämnande” är en kontinuerlig process och att de två andra stegen – trohetsförbundet och den fysiska sammansmältningen – också är kontinuerliga men följer ”lämnandet” i sekvens¹⁷. Med andra ord: den sexuella samvaron följer *efter* mannens lämnande av sin familj och *efter* hans ingående i trohetsförbundet med kvinnan, och har han inte lämnat sin far och mor eller inte gett sin hustru några trohetslöften om att ”limma fast sig” vid henne har han inte rätt att ligga med henne. Av denna anledning fastslog också Mose lag senare att om någon man ligger med en jungfru som inte är trolovad ska han också gifta sig med henne direkt efteråt¹⁸. Även här ser vi att s.k. samboförhållanden faller på sin orimlighet även av den här anledningen: de vänder på ordningen på hur den äktenskapliga föreningen ska gå till, och skjuter därmed bredvid målet!

¹⁷ Verbet ”lämna” står i imperfekt, och ”hålla sig till” och ”bli” står i sekventiell perfekt. Den sistnämnda formen kan betyda sekvens i tid eller tanke, vilka båda passar väl in här.

¹⁸ 2 Mos 22:16

Sedan är det också så att när det gäller att mannen och hans hustru "bli ett kött" sägs ingenting i Bibeln om hur det ska gå till. Bibeln säger ingenting om hur ett samlag ska gå till, förutom det enkla faktumet att mannen och kvinnan var nakna när den fysiska föreningen ägde rum och att det skedde utan att någon av dem upplevde blygsel eller skam:

Och mannen och hans hustru var båda nakna utan att vara blyga för varandra. (1 Mos 2:25)

För övrigt ges inga detaljer, snarare hur det *inte* ska gå till och med *vem* det inte ska ske¹⁹. Och det är nog helt i enlighet med Guds vilja, liksom när det gällande andra svåra eller känsliga ämnen i Skriften²⁰. För fanns det en utförlig beskrivning av hur något sådant intimt skulle utföras skulle detta direkt riskera att missbrukas, förvrängas eller smutsas ner. Det finns nämligen vissa saker som man måste lära sig förstå, hantera och arbeta med som nästan uteslutande är grundade i bön, Andens ledning och den praktiska erfarenheten i kombination med vad Guds ord säger är förbjudna vägar. Den fysiska föreningen mellan mannen och hans hustru är nog inget undantag i det avseendet.

Slutligen konstaterar vi att den fysiska föreningen, om den föregås av ett "lämnande" av sina ursprungliga familjer, och trohetslöften om att vara troget "ihoplimmade" med varandra,

¹⁹ Se t.ex. 3 Mos 18

²⁰ Exempelvis Bibelns beskrivningar av de onda makternas ursprung, hierarki och inflytande i kosmos, sjukdomarnas ursprung, eller varför Gud väljer att hela vissa människor men inte andra (direkt).

leder till ett tillstånd där Guds välsignelse kan vila över människosläktet, så att de kan vara fruktsamma, föröka sig och uppfylla jorden. Att bli ett kött har naturligtvis tydliga kopplingar till fortplantningen också!

Sammanfattning

Vi har sett att äktenskapets innebörd och ingående består av tre kontinuerliga delar i sekvens som vi enklast kan sammanfatta med orden:

1. Separation
2. Sammanfogning
3. Sammansmältning

Dessa tre ord kommer att få betydelse när vi jämför med frälsningen i kommande kapitel.

KAPITEL 2

FRÄLSNINGEN

I slutet av den första predikan som hölls i den första församlingen i den kristna historien efter Jesu födelse, verksamhet, död, uppståndelse och himmelfärd, kommer följande ord av aposteln Petrus:

Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlåtna. Då får ni den helige Ande som gåva.
(Apg 2:38b²¹)

Här beskrivs på ett grundläggande plan urtypen för den kristna frälsningserfarenheten, och resten av Nya testamentet kommer i princip att följa samma linje utan större undantag när det gäller hur en människa kommer till tro på Jesus Kristus och blir och förblir en kristen.

Tre steg i den kristna frälsningserfarenheten

De tre stegen som Apg 2:38 ger oss är:

²¹ Notera att Svenska reformationsbibeln 2016 har en bättre översättning då den korrekt återger futurum-formen i slutet av versen (markerat med fet stil): "Omvänd er och låt var och en av er döpa sig i Jesu Kristi namn till syndernas förlåtelse och **ni ska få** den Helige Andes gåva". Se även nedan.

1. Omvänd er
2. Låt er alla döpas i Jesus Kristi namn
3. Då får ni den helige Ande som gåva

De två första stegen sägs också ha ett särskilt syfte enligt bibeltexten: "så att era synder blir förlåtna". Lägg märke till att både omvändelsen och dopet har betydelse för syndernas förlåtelse: omvändelsen och tron löser problemet med syndens skuld från det förflutna, medan dopet löser problemet med syndens slaveri då den kristne inte måste lyda synden efter dopet. (Att få Anden kommer sedan att vara en början på att lösa problemet med syndens inflytande).

Det ska sägas att dessa tre inte är de enda stegen på frälsningens väg²², men de är utan tvekan de inledande – och de viktigaste, eftersom de är en förutsättning för det som kommer sedan: helgelsen och förhärligandet²³!

²² Jesus sade att han är "vägen" (Joh 14:6), och de första kristna sades tillhöra "Vägen" (Apg 9:2, 19:9, 19:23, 22:4, 24:14, 24:22), vilket förstärker tanken på att en kristen människa är i rörelse på frälsningens väg redan från början. Det krävs inte något annat än tro på Kristus för att komma in på vägen, men sedan är det Guds vilja att människan ska låta döpa sig och bli uppfylld med helig Ande för att komma vidare. En troende som inte rör sig framåt på vägen går redan bakåt.

²³ **Helgelsen** är den kontinuerliga process genom vilket Gud formar den troende till likhet med den rättfärdighet som hon genom tro på Kristus redan äger. **Förhärligandet** är den ögonblickliga process då den troende förvandlas till likhet med Kristus vid hans återkomst och de dödas uppståndelse.

Omvänd er

Den första delen, eller steget, på frälsningens väg är att människan vänder sig bort från sin egen syndiga livsväg och istället vänder sig till Gud genom tro på Jesus Kristus. Denna omvändelse sker både i människans inre – hennes tankar och sinne förändras eller byts ut, vilket också betydelsen av roten till det grekiska ordet²⁴ – och i synlig, praktisk handling utåt. Vad hjärtat är fullt av talar munnen, sade Jesus²⁵, och en verklig omvändelse kommer på samma sätt att visa sig i förändrat tal och förändrade handlingar. Kanske inte på alla områden samtidigt eller lika mycket eller exakt likadant för alla människor inledningsvis, men likafullt kommer det att synas på område efter område, för att sedan konvergera mot målet: likhet med Kristus.

Den som vänder sig från sitt gamla liv, vänder sig till Gud och bekänner också sin tro på Jesus Kristus. Omvändelse handlar alltså om separation från något gammalt till något nytt. Det handlar om ett avståndstagande från ett sammanhang som varit ens naturliga miljö och till en ny miljö och ett nytt sammanhang, från syndens slaveri till ett "slaveri" i rättfärdighetens tjänst istället²⁶.

²⁴ *Grek.* metanoia

²⁵ Luk 6:45, jfr Matt 12:34.

²⁶ Rom 6:15-23

Låt er alla döpas i Jesu Kristi namn

Betydelsen av dopet i vatten i Jesu namn²⁷ kan inte överdrivas. Det är det synliga gränsen mellan ett liv i syndens slaveri och ett liv som Guds barn. Genom dopet tvättas människans ren från sin synd genom att hon i andlig mening dör och uppstår med Jesus:

Eller vet ni inte att alla vi som är döpta till Kristus Jesus är döpta till hans död? Vi är begravda med honom genom dopet till döden för att leva det nya livet, liksom Kristus är uppväckt från de döda genom Faderns härlighet. För om vi är förenade med honom i en död som hans, ska vi också vara det i en uppståndelse som hans. (Rom 6:3-5)

Människan identifierar sig därmed med Jesu död och uppståndelse i dopet – det är därför också identitetsskapande. Hon fogas då in i Guds familj, i Guds husbygge och blir en del av Guds tempel. Aposteln Petrus använder bilden av att den troende är en levande sten i ett gudomligt husbygge:

Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap som ska bära fram andliga offer som Gud tar emot med glädje genom Jesus Kristus.
(1 Petr 2:5)

²⁷ Alla dokumenterade dop i Nya testamentet skedde i Jesu namn. I missionsbefallningen sade Jesus att dopet ska ske i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn (Matt 28:19).

Dopet gör alltså att den troende infogas som en del i Kristus. Det sker en sammanfogning med Kristus i första hand, och andra kristna i andra hand. Och dopet är också, som vi såg ovan, en fingervisning om det som komma skall, när Jesus en gång ska komma tillbaka. Då ska den troende, som uppstått andligen med Jesus genom dopet, också uppstå kroppsligen i en förhärligad kropp, liksom Jesus uppstod kroppsligen från de döda genom Faderns härlighet.

Det tredje steget, som vi nu vänder oss till, kan utan tvekan sägas vara beroende av de två andra²⁸.

Då får ni den helige Ande som gåva

Omvändelsen och dopet är uttryck för människans vilja att lämna det gamla livet i synd för att istället leva för och i tro på Jesus Kristus. Det innebär som vi sett ovan att människans synder blir förlåtna, och att den frälsning som Jesus vunnit på korset kan tillräknas människan:

Han som inte visste av synd, honom gjorde Gud till synd i vårt ställe, för att vi i honom skulle bli rättfärdiga inför Gud.
(2 Kor 5:21)

Frälsningen gör att människan blir rättfärdig inför Gud och får frid med Gud och blir adopterad in i Guds familj och får sitt

²⁸ Som vi redan antytt ovan, stödjer verbformerna den tanken genom att "omvänd" och "döpa" står i aktiv resp. passiv imperativ, medan "få" står i futurum. Betydelsen av dess verbformer är att att människan själv omvänder sig, låter sig döpas av någon annan (troende), och sedan tar emot Anden vid någon tidpunkt efter dopet.

namn skrivet i livets bok. Och då gäller löftet att den helige Ande ska ta sin boning i människan.

Men först måste människan bli rättfärdig och få sin synd förlåten. Innan synden blivit försonad och förlåten kan ingen räkna med att bli döpt i den helige Ande, eftersom Anden är just helig. Villkoret för att bli döpt i helig Ande är att man har Kristi rättfärdighet tillräknad sig genom omvändelse, tro på Jesus och dopet i vatten²⁹.

Denna erfarenhet benämns på olika sätt i Bibeln: bli döpt i helig Ande, bli uppfylld av Anden, ta emot den helige Ande, få helig Ande. När människans gör denna erfarenhet är inte Anden något främmande som plötsligt dyker upp, eftersom Andens närvaro redan finns i den tidigare delen av frälsningserfarenheten: Han överbevisar om synd, pekar på Jesus, och ger människan kraft och möjlighet att omvända sig. Men skillnaden är att istället för att Anden är *med* i verket ska Han vara *inuti* människan:

...Världen kan inte ta emot honom, för världen ser honom inte och känner honom inte. Ni känner honom, för han förblir hos er och ska vara i er. (Joh 14:17)

²⁹ Det finns ett exempel i Bibeln på när dopet i Anden föregick dopet i vatten i Apg 10:44-48, men det fanns en mycket bra anledning till detta enda undantag, som för övrigt Gud själv tog initiativet till: det var för att övertyga de judar som trodde på Jesus att även hedningarna kunde bli döpta i vatten. Av Apg 2:38 som vi citerat ovan och resten av Nya testamentet framgår tydligt att omvändelse, tro och dop i vatten är en förutsättning för att bli döpt i helig ande. Gud har rätt att frånga ordningen när det behagar honom, men vi har inte rätt att predika något annat.

Skillnaden är enorm, eftersom Jesus inte längre då skulle vara bredvid lärjungarna utan i dem. Det skulle ske en sammansmältning, liksom mellan man och kvinna:

De två ska bli ett kött. Men den förenar sig med Herren blir en enda ande med honom. (1 Kor 6:16b-17³⁰ B2000)

Att bli döpt i den helige Ande handlar alltså om att en ny dimension av intimitet läggs till det kristna livet. Gud är inte längre utanför oss, utan bor i oss. Hans tankar blir våra tankar, och våra begränsningar och svagheter får hjälp genom Hans oerhörda kraft och obegränsade möjligheter.

Bibeln talar om att det finns offentliga tecken på Andens dop – vilket vi återkommer till i nästa kapitel – men den säger mycket litet om exakt hur denna erfarenhet går till inuti människan. Och detta är säkert helt riktigt, eftersom en sådan beskrivning lätt kunde förvrängas eller missbrukas. För omgivningen är det de yttre tecknen som är det väsentliga, för den som blir döpt i helig Ande är det den inre förändringen – sammansmältningen med Guds ande – som är det avgörande.

Sammanfattning

Vi har sett att frälsningens första tre steg består i omvändelse,

³⁰ Sammanhanget handlar egentligen om det orimliga i att de kristna männen fortsatte att besöka prostituerade efter som omvändelse, men Paulus använder denna negativa situation till att dra en parallell mellan den fysiska sammansmältningen mellan man och kvinna och den enhet i Anden som uppstår när någon kommer till tro på Kristus. Se nästa kapitel.

dop i vatten, och mottagandet av den helige Ande. Omvändelsen handlar om att lämna det gamla livet och istället tro på Jesus, dopet i vatten handlar om att dö och uppstå med Kristus, få sin synd förlåten och bli infogad som en sten i Guds tempel, och att få den helige Ande leder till en djupare gemenskap med Gud genom att Han tar sin boning i den troende. Dessa tre steg kan vi, liksom i förra kapitlet, beteckna med orden:

1. Separation
2. Sammanfogning
3. Sammansmältning

Det finns alltså en tydlig parallell mellan äktenskapets innersta innebörd och frälsningserfarenhetens inledande steg. Till att utforska kopplingen mellan dessa vänder vi oss i nästa kapitel.

KAPITEL 3

ÄKTENSKAPET OCH FRÄLSNINGEN

Ofta finns det kopplingar eller paralleller i Bibeln mellan sånt som vid första anblicken inte ser ut att vara relaterat. Exempelvis framställs Guds ord som ett bröd som människan behöver äta för att inte dö, och Anden beskrivs som ett levande vatten, en källa som behövs för att människan inte ska dö av (andlig) törst. Ofta kan man också genom att betrakta det naturliga fenomenet lära sig något om det andliga, och tvärtom.

Det finns också tydliga paralleller mellan äktenskapet och frälsningen i Bibeln, särskilt på "kollektiv" nivå, men också på individuell nivå, som vi snart ska se.

Man och hustru, Kristus och församlingen

När aposteln Paulus skriver Efesierbrevet ger han en längre undervisning om att mannens och kvinnans relation med varandra som utgör en spegelbild av församlingens relation med Kristus:

Ni hustrur, underordna er era män så som ni underordnar er Herren. En man är nämligen sin hustrus huvud, liksom Kristus

är församlingens huvud och själv Frälsare för sin kropp. Så som församlingen underordnar sig Kristus, så ska kvinnorna i allt underordna sig sina män. Ni män, älska era hustrur, så som Kristus har älskat församlingen och offrat sig för den. Han gjorde det för att helga den, sedan han renat den med vattnets bad i kraft av ordet, och föra fram församlingen inför sig i härlighet, utan fläck eller skrynkla eller annat sådant. Helig och fläckfri skulle den vara. På samma sätt är männen skyldiga att älska sina hustrur som sina egna kroppar. Den som älskar sin hustru älskar sig själv. Ingen har någonsin hatat sin egen kropp, utan man ger den näring och sköter om den. Så gör också Kristus med församlingen, eftersom vi är delar i hans kropp. *Därför ska en man lämna sin far och sin mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött.* Denna hemlighet är stor – jag talar om Kristus och församlingen. Men vad er angår ska var och en älska sin hustru som sig själv, och hustrun ska visa respekt för sin man.
(Ef 5:22-33, förf. kursivering av citatet från 1 Mos 2:28)

I slutet av denna text citerar aposteln 1 Mos 2:28 och visar att allt som äktenskapet är utgör en profetisk förebild på relationen mellan församlingen och Jesus Kristus. Såsom församlingen och Jesus lever i djup gemenskap, ska man och hustru göra det i djup gemenskap, och tvärtom, och såsom hustrun ska underordna sig sin man i allt, ska församlingen underordna sig Kristus i allt. Och detta säger Paulus är en stor "hemlighet", vilket betyder att det finns djupare andliga sanningar i den tanken än bara vad som syns på ytan: den som vill förstå äktenskapet behöver också måste förstå Kristis kärlek till församlingen, och den som vill förstå Jesu kärlek till församlingen kan lära sig av det bibliska äktenskapet.

Den individuella frälsningen och äktenskapet

Men som vi sett i de föregående kapitlen stannar inte Bibelns jämförelse mellan äktenskapet och frälsningen där, utan det finns också en tydlig koppling och parallell mellan den individuella frälsningen och äktenskapet i Bibeln eftersom de båda kännetecknas av tre liknande steg:

1. Separation: från far och mor / det gamla livet
2. Sammanfogning: med maken eller maken / med Kristus
3. Sammansmältning: bli ett kött / bli en ande med Kristus

I korthet såg vi att liksom mannen ska lämna sin far och sin mor, ska varje människa som vill bekänna sig till tron på Jesus omvända sig från sitt gamla liv. I båda fallen är ingången liktydigt med en utgång – för att gå in i det nya måste man först gå ut från det gamla: det sker en separation! I frälsningen fall avsäger man sig syndens rike och djävulens makt, och i fallet med äktenskapet lämnar man sin far och sin mor. Det förra är visserligen något ont till sin natur, medan det senare är något gott till sin natur, så där går inte parallellen hela vägen, men båda utgör något som måste lämnas för att det inte ska utgöra hinder för det nya. Djävulen får inte hålla den troende tillbaka från att hänge sig åt Kristus, och på liknande sätt får varken svärfar eller svärmor distrahera mannen i hans fulla uppmärksamhet på hustrun³¹.

³¹ Även om vissa kanske gärna vill tolka denna formulering som att jag bekräftar att deras svärmor och/eller svärfar liknar djävulen, så vill jag å det bestämdast dementera en sådan tolkning!

Nästa del är att det sker en sammanfogning. I fallet med äktenskapet såg vi att mannen skulle hålla sig till sin hustru, den kvinna som då upphöjts till hans hustru och fått en ny identitet i och med att mannen valt bort alla andra kvinnor för att sedan hålla sig nära den han har utvalt. Och här ligger parallellen i frälsningens väg med dopet, där människan får en ny identitet i och med att hon identifierar sig med Kristus och blir en del av Hans församling. Genom dopet väljer människan också bort alla andra gudar, avsäger sig syndens makt och uppstår andligen genom Guds kraft till att hålla sig nära Jesus och ingen annan. Sammanfogningen är också evig – vad Gud fogat samman får ingen människa skilja åt, varken i äktenskapet eller i dopet.

Tills sist sker en sammansmältning. Mannen och hustrun förenas i den kroppsliga enheten, vilket i någon mening fullbordar båda det inledande lämnandet och den följande sammanfogningen. Och det är på ett liknande sätt när Gud döper den omvända och döpta människan i helig Ande – en ny dimension av intimitet tillförs relationen med Gud som inte fanns förut. Liksom de två blev ett kött, ska den som förenar sig med Herren bli en enda ande med honom. Detta betyder dock inte att själva upplevelsen av andedopet ska likställas erfarenheten av den äktenskapliga samlivet, men funktionen av dessa två erfarenheter är liknande, nämligen att tillföra en djup intimitet som inte fanns förut. För utan den kroppsliga föreningen blir äktenskapet platonskt, livlöst och ofullständigt, och utan Andens dop blir kristendomen formaliserad, livlös och ofullständig. Och detta gäller inte bara inledningsvis. På samma sätt som att den kroppsliga sammansmältningen är något som regelbundet återkommer i

ett friskt äktenskap, är uppfyllelsen av Anden något som Bibeln betonar ska upprepas kontinuerligt:

Låt er i stället uppfyllas av Anden (Ef 5:18b³²)

Förutom att förstå att andedopet i frälsningen och den kroppsliga föreningen i äktenskapet har liknande funktion, behöver vi också vara nog med att skydda den intimitet med Gud som följer av ett dop i helig Ande, precis som vi med all rätta normalt håller det äktenskapliga samlivet till den privata sfären. Liksom de yttre tecknen på Andens dop – initialt olika former av gudainspirerat tal: profetia, tungotal, uttydning, lovprisning, osv., och på längre sikt helgelse, andlig mognad, likhet med Jesus – är offentliga, är de offentliga tecknen på den kroppsliga föreningen mellan man och kvinna den livsfrukt, de barn, som normalt ska följa av densamma. Men liksom ifråga om det äktenskapliga samlivet, finns det absolut delar av det inre livet med Gud som följer Andens dop som inte lämpar sig för offentligheten. Ibland möter man människor som dels berättar väldigt frimodigt om mycket privata delar av sina andliga liv, och dels också blottlägger sin (ibland endast till synes) djupa intimitet med Gud i den offentliga gudstjänsten. Det är lika olämpligt som att det äktenskapliga samlivet hängs ut till allmänhetens beskådan, oavsett om det sker i ord eller handling.

Frälsningen och äktenskapet i tidens fullbordan

Det går att hitta invändningar mot resonemanget att äktenskapet och den individuella frälsningen kan betraktas på

³² Verbet "uppfylla" står här i presens.

det sätt vi gjort ovan, exempelvis genom att säga att frälsningen är evig medan äktenskapet bara gäller så länge båda makarna lever. Och man kan också invända att den frälsning vi kan uppleva här på jorden inte kan jämföras med äktenskapet eftersom frälsningen just nu bara är en trolovning (förlovning) med Kristus i väntan på Hans återkomst³³. Men en del av frågetecknen kan absolut rätas ut om man tar med följande i beräkningarna.

Det är nämligen så att *varken* äktenskapet, som vi känner det, eller frälsningen, som vi kan uppleva det här i kroppen och på den här jorden, är eviga tillstånd. *Båda* är tillfälliga inrättningar som, hur härliga de än är, pekar fram mot en fulländning då frälsningen och äktenskapet ska smälta samman i den himmelska världen. I himlen – som är målet för frälsningen och delvis syftet med äktenskapet – är frälsningen och äktenskapet *samma sak*, och båda strålar samman i det som Bibeln kallar för Lammets bröllop, då Jesus och hans brud ska gifta sig:

Och jag hörde liksom rösten från en stor skara, som bruset av väldiga vatten och dånet av kraftig åska, och de sade: "Halleluja! Herren vår Gud den Allsmäktige är nu kung. Låt oss glädjas och jubla och ge honom äran, för Lammets bröllop har kommit och hans brud har gjort sig redo. Skinande rent linne har hon fått att klä sig i." Linnet är de heligas rättfärdighet. Och ängeln sade till mig: "Skriv! Saliga är de som är bjudna till Lammets bröllopsmåltid." Och han tillade: "Dessa Guds ord är sanna." (Upp 19:6-9)

³³ 2 Kor 11:2

Bruden är både församlingen av de på Jesus Kristus troende och den plats, Guds stad, det himmelska Jerusalem, i vilket församlingen ska bo tillsammans med Jesus i all evighet. Och när detta bröllop är överståndet, då har frälsningsordningen, så som vi känner den nu, och äktenskapet, såsom det instiftades i Edens lustgård, båda nått sin fulländning. Och av vad jag förstå kommer ingen någonsin mer att gifta sig, och ingen kommer heller att uppleva frälsning. Den tiden är förbi:

Och han som satt på tronen sade: "Se, jag gör allting nytt."
Och han sade: "Skriv, för dessa ord är trovärdiga och sanna."
(Upp 21:5)

Det himmelska äktenskapet

Det himmelska äktenskapet har liknande kännetecken som det jordiska och den individuella frälsningen ifråga om de tre stegen. Följande tre bibelord talar om den separation, sammanfogning, och sammansmältning som hör till det himmelska äktenskapet, frälsningens slutmål, och som avslutning på detta kapitel ska vi titta på det:

Separation:

En av de äldste frågade mig: "Dessa som är klädda i vita kläder, vilka är de och varifrån kommer de?" Jag svarade: "Min herre, du vet det." Då sade han till mig: "*Det är de som kommer ur den stora nöden. De har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod.* Därför står de inför Guds tron och tjänar honom dag och natt i hans tempel, och han som sitter på tronen ska slå upp sitt tält över dem."
(Upp 7:13-15, förf. kursivering)

Sammanfogning:

Och jag hörde en stark röst från tronen: "Se! Nu står Guds boning bland människorna. *Han ska bo hos dem, och de ska vara hans folk, och Gud själv ska vara hos dem.*"

(Upp 21:3, förf. kursivering)

Sammansmältning:

Och när allt blivit lagt under honom, då ska Sonen själv underordna sig den som har lagt allt under honom, så att *Gud blir allt i alla.* (1 Kor 15:28, förf. kursivering)

Sammanfattningsvis kan följande sägas.

De som kommer att ingå i det himmelska äktenskapet med Jesus har lämnat synden och nöden i världen bakom sig. De har gått in i en ny dimension, en ny värld som liknar den gamla men där alla svårigheter och alla onda ting är bortglömda, och där Gud har torkat alla tårar från deras ansikten³⁴ – detta är separationen!

Efter denna separation från det gamla ska gudsfolket förenas med Gud, för att bo med honom i hans närhet. Det ska inte finnas något avstånd i tid eller rum mellan Gud och Hans folk, utan Han ska vara nära dem, såsom en man bor med sin hustru i sitt eget hus. Bibeln går så långt att den säger att den troende ska bli en pelare i Guds himmelska tempel, för att

³⁴ Upp 7:17, 21:4

sedan aldrig lämna det³⁵, och få ett nytt namn³⁶ liksom Adam namngav sin hustru efter bröllopet och gav henne en ny identitet³⁷ – detta är sammanfogningen!

Slutligen, efter denna separation och denna sammanfogning, sker någon slags föreningen av Gud och Hans folk som påverkar hela tillvaron: Gud ska bli *allt i alla*. Gud kommer fortfarande att vara Gud, och vi kommer fortfarande att vara skapade varelser som blivit frälsta av nåd, men vid denna tidpunkt får vi del av Guds härlighet och gudomliga natur³⁸ på ett sätt som vida överstiger allt vi ens varit i närheten av här på jorden och för vilket Andens dop varit en förskott³⁹. Här rör vi oss på ett område där orden tar slut eller inte får uttalas⁴⁰ och där inga beskrivningar längre räcker till...

...som Skriften säger: Vad ögat inte sett och örat inte hört och människans hjärta inte anat, det har Gud berett åt dem som älskar honom. (1 Kor 2:9)

Detta är sammansmältningen!

³⁵ Upp 3:12

³⁶ Upp 2:17

³⁷ 1 Mos 3:20

³⁸ 2 Petr 1:4

³⁹ Ef 1:14

⁴⁰ Jfr 2 Kor 12:4

De två ska bli ett

Vi har sett att slutmålet för mannen och kvinnans förening i äktenskapet är att de två ska bli ett kött. På liknande sätt förenas Jesus med sin troende församling i frälsningen så att de blir en ande. När den här tidsåldern är slut ska äktenskapet och frälsningen förenas på liknande sätt i evigheten: de två ska bli ett!

EFTERSKRIFT

Om jag ska beskriva något för dig som du aldrig har sett eller inte förstår är det ofta till stor hjälp om jag kan relatera till något som du redan känner till och försöker beskriva det första med hjälp av det andra.

Jag tror att både äktenskapet och frälsningen har den funktionen gentemot varandra, och kanske är det därför som båda dessa gudagivna institutioner är under sådan bred attack idag från det omkringliggande samhället. Djävulen vet nämligen att om han kan rasera grundvalarna för och betydelsen av äktenskapet gör han inte bara människor olyckliga, utan det blir också svårare för dem att förstå Bibelns lära om Jesus, frälsningen och församlingen eftersom de inte längre ser parallellerna med äktenskapet. Risker är då större att frälsningen känns som något flummigt och världsfrånvänt som inte går att relatera till. Ett onödigt och svårt hinder har tillkommit jämte alla andra hinder för att människan ska tro på Kristus.

På samma sätt attackerar de onda makterna den bibliska läran om frälsningen, eftersom det inte bara innebär att människor blir kvar i sina synder och inte kan få frid med Gud och få evigt liv, utan att de därmed också underminerar en av de viktigaste hörnstenarna för det kristna äktenskapet, nämligen att mannen ska älska sin hustru som Kristus älskar

församlingen. Och om man inte förstår hur mycket Jesus älskar församlingen och gett sitt liv för den, blir det svårare att motivera – som äkta man – varför man ska ge sitt liv för sin hustru, särskilt om denna självuppoffrande kärlek bytts ut mot jämställdhetens fördärliga evangelium. På samma sätt blir det obegripligt för hustrun varför hon ska underordna sig sin man och respektera honom, då hon inte kommit till insikt om att hon ska underordna sig Kristus först och sedan underordna sig sin man för Kristi skull!

Detta är anledningarna till att jag tror att det finns två ämnen som de kristna predikanterna måste återvinna och börja predika om i de kristna församlingen: det bibliska äktenskapet och den bibliska läran om frälsningen. Och det beror inte minst på den parallell mellan dessa som vi undersökt i den här lilla skriften.

OM FÖRFATTAREN

Robert Granat är förkunnare inom pingströrelsen och har arbetat i flera församlingar inom tre olika samfund. Han bor i Nyköping med sin familj.

Kontakta honom gärna på robert.granat@nfpf.se.